

Jednání s aktéry v oblasti sociálních služeb

Příprava novely ZoSS – 6. 9. 2023

Připravovaná novela zákona o sociálních službách zahrnuje níže uvedené oblasti. Celá materie novely bude rozdělena do třech návazných setkání s aktéry. Jednotlivá setkání se budou konat s cca 14denními rozestupy. Kromě těchto velkých setkání bude MPSV organizovat cílená setkání se zástupci jednotlivých segmentů aktérů v sociálních službách (kraje, obce, poskytovatelé, klientské/pacientské organizace atd.)

1. Setkání – posílení role sociální práce na ORP

Oblast 1:

Pomoc lidem v nepříznivé sociální situaci garantuje stát prostřednictvím výkonu sociální práce na nejbližší možné úrovni dostupnosti, a to v rozsahu poradenství, individuální nebo skupinové sociální práce a zprostředkování účinných zdrojů pomoci podle zjištěných potřeb osob.

Oblast 2:

Zřízení jednotného pracoviště sociální práce při jednotlivých ORP zahrnující jak „všeobecnou“ sociální práci, tak sociální práci s dětmi a rodinou (zahrnuje i stávající OSPOD) mající právo i povinnost koordinovaného přístupu ke klientovi. Zakládá se povinnost spolupráce sociálního pracovníka ORP s dalšími aktéry.

Oblast 3:

Sociální pracovníci ORP v rámci výkonu přenesené působnosti zjišťují rozsah a charakter potřeb osob, které žijí ve správním obvodu ORP.

Oblast 4:

Standardizace způsobu řízení výkonu státní správy ve vztahu k činnosti ORP v oblasti výkonu sociální práce a zjišťování potřeb, tj. ministerstvo, krajský úřad a ORP.

Oblast 5:

ORP a krajským úřadům je poskytován ze státního rozpočtu příspěvek na řešení mimořádných situací v oblasti zajištění sociálních služeb v případech, kdy neposkytnutí služby v odpovídajícím rozsahu by ohrozilo zdraví nebo život osoby (účelově vázané finanční prostředky – „intervenční fond“).

2. Setkání – Plánování a síťování

Oblast 6:

Obec s rozšířenou působností zpracovává na základě zjištěných potřeb ve svém správním obvodu analýzu potřeb, dostupnosti a rozvoje sociálních služeb.

Oblast 7:

Kraj v samostatné působnosti zpracovává na základě zjištěných potřeb v území a na základě vlastní činnosti uložené mu zákonem strategii dostupnosti a rozvoje sociálních služeb (služeb pro rodinu a děti).

Oblast 8:

Ministerstvo zpracovává na základě krajských strategií dostupnosti a rozvoje sociálních služeb celostátní strategii dostupnosti a rozvoje sociálních služeb.

Oblast 9:

Síť sociálních služeb a jejich kapacit je státem garantovaná dostupnost pomoci prostřednictvím sociálních služeb.

3. Setkání – Financování a informační systém

Oblast 10:

Ministerstvo zřizuje společný/sdílený informační systém sociálních služeb a sociální práce.

Oblast 11:

Sociální služby jsou financovány z hlediska provozních nákladů vícezdrojově.

Oblast 12:

Zavádí se právo osoby pobírající Příspěvek na péči ve 2. a vyšším stupni požádat o přiznání doplatku k příspěvku na péči.

Podklad k 1. setkání: Posílení role sociální práce na ORP

V rámci s jednotlivými aktéry projednaného stromu problémů byly v rámci „stromu problémů“ mj. identifikovány následující problémy:

Nedostatečné zdroje (finanční, personální) pro zajištění komplexních služeb

Nízká kvalita koordinace služeb a jejich výsledného dopadu na život klienta (Nedostatečné metodické vedení a kontrola ze strany příslušných úřadů, nedostatečný monitoring a sběr potřebných dat pro řízení systému sociálních služeb na všech úrovních)

Návrh řešení identifikovaných problémů spočívá v posílení výkonu sociální práce na ORP – viz níže.

Oblast 1:

Pomoc lidem v nepříznivé sociální situaci garantuje stát prostřednictvím výkonu sociální práce na nejbližší možné úrovni dostupnosti, a to v rozsahu poradenství, individuální nebo skupinové sociální práce a zprostředkování účinných zdrojů pomoci podle zjištěných potřeb osob.

- Pomoc a podpora prostřednictvím metod sociální práce je poskytnuta každé osobě, které sociálně nepříznivá situace hrozí nebo její životní potřeby jsou nepříznivou sociální situací již omezeny/ohroženy.
- Místní příslušnost se řídí místem, kde osoba žije, kde se zdržuje, tj. tam, kde lze předpokládat, že může dojít k řešení její nepříznivé sociální situace.
- Stát tuto činnost zajišťuje prostřednictvím výkonu přenesené působnosti **na úrovni obcí s rozšířenou působností.**

- Výkon sociální práce provádějí kvalifikovaní sociální pracovníci, především zaměstnanci dotčených obcí, případně také další osoby, které splňují požadované kvalifikační předpoklady a jsou ze zákona nebo smluvně vázány ke spolupráci.
- Podpora a pomoc prostřednictvím sociální práce vede k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začlenění osob.

Oblast 2:

Zřizuje se při ORP jednotné pracoviště sociální práce zahrnující jak „všeobecnou“ sociální práci, tak sociální práci s dětmi a rodinou (zahrnuje i stávající OSPOD) mající právo i povinnost koordinovaného přístupu ke klientovi. Zakládá se povinnost spolupráce sociálního pracovníka ORP s dalšími aktéry.

- Při výkonu sociální práce spolupracují sociální pracovníci ORP, případně jiné pověřené osoby (fyzické i právnické – nejlépe na základě veřejnoprávní smlouvy) zejména s obcemi a kraji (v rámci přenesené i samostatné působnosti), úřadem práce, ČSSZ, zdravotnickými zařízeními, školskými zařízeními, subjekty IZS, dalšími orgány veřejné správy, poskytovateli sociálních služeb a služeb pro rodinu a děti, případně s dalšími právníky a fyzickými osobami, které mají ve svých kompetencích poskytnout účinnou součinnost při řešení nepříznivé sociální situace nebo jejímu vzniku zabránit.
- Sociální pracovníci ORP mají právo od těchto subjektů vyžadovat účinnou součinnost a tyto subjekty jsou povinny na výzvu sociálního pracovníka součinnost poskytnout.
- V případě velkých ORP lze využít veřejnoprávních smluv o přenesení agend výkonu sociální práce na pověřené obecní úřady ve správním obvodu ORP.

Oblast 3:

Sociální pracovníci ORP v rámci výkonu přenesené působnosti zjišťují rozsah a charakter potřeb osob, které žijí ve správním obvodu ORP.

- Zjišťováním potřeb se rozumí především zjišťování těch skutečností, které mohou jak v individuálním, tak v rodinném či komunitním pojetí indikovat ohrožení zajištění životních potřeb běžným způsobem s využitím přirozených osobních či společenských zdrojů.
- Zjišťování potřeb osob je kontinuální proces a zakládá se na poznacích z dostupných statisticko-společenských zdrojů a z údajů, které jsou objektivně zjištěny z vlastní depistážní či výzkumné činnosti, z výzkumných výstupů jiných subjektů nebo z údajů, které zjišťují/zpracovávají další subjekty (například školy, zdravotnická zařízení apod.).
- Subjekty, které zpracovávají nebo vlastní údaje potřebné ke zjišťování potřeb jsou povinny tyto údaje poskytnout ORP poskytnout v rozsahu, kterým je garantována ochrana soukromí a osobních údajů.
- Zjištěné potřeby jsou zpracovány do výstupů, jejichž strukturu, obsah a časové vymezení určuje ministerstvo a současně jsou vedeny ve společném/sdíleném informačním systému, který spravuje ministerstvo (viz dále).

Oblast 4:

Činnost ORP v oblasti výkonu sociální práce a zjišťování potřeb podléhá standardnímu způsobu řízení výkonu státní správy, tj. ministerstvo, krajský úřad a ORP.

- Při řízení výkonu státní správy ministerstvo stanovuje kvantitativní i kvalitativní parametry výkonu svěřených agend.
- Na základě kvantitativních a kvalitativních parametrů je pak ministerstvo povinno zabezpečit řádný výkon uložených agend.

- Stanoví se povinnost ministerstva financovat předmětné agendy (dotace nebo příspěvek). Krom samotného výkonu na úrovni ORP je zapotřebí zafinancovat také metodickou činnost na úrovni krajských úřadů.
- Ministerstvo zřizuje, spravuje a zajišťuje provoz společného/sdíleného IS.
- Ministerstvo provádí kontrolní činnost v rámci předmětné agendy a ukládá nápravná opatření.

Oblast 5:

ORP a krajským úřadům je poskytován ze státního rozpočtu příspěvek na řešení mimořádných situací v oblasti zajištění sociálních služeb v případech, kdy neposkytnutí služby v odpovídajícím rozsahu by ohrozilo zdraví nebo život osoby (účelově vázané finanční prostředky – „intervenční fond“).

- Příspěvek je poskytován zálohově dle ministerstvem stanovené metodiky (obvykle na základě rozsahu a charakteru zjištěných potřeb v rámci ORP respektive kraje).
- Příspěvek je ORP respektive krajský úřad povinná zúčtovat se státním rozpočtem. V případě, že výše příspěvku nedostačuje na pokrytí vzniklých mimořádných situací, může ORP nebo krajský úřad požádat v průběhu fiskálního roku o jeho navýšení ministerstvo.
- Agenda příspěvku na mimořádná opatření je výkonem přenesené působnosti.